

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ג אב תשפ"א | דף היומי בבלי: סוכה טו | דף הכולל: סוכה ד.
דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד סעיף ו'.
מוסר: זכור למרים - מפרק א' מ"סיבה שניה" עד "כן הדבר בעניננו".
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק יא 'הקנאה גם היא' עד פרק יג 'אמנם על כל פנים'

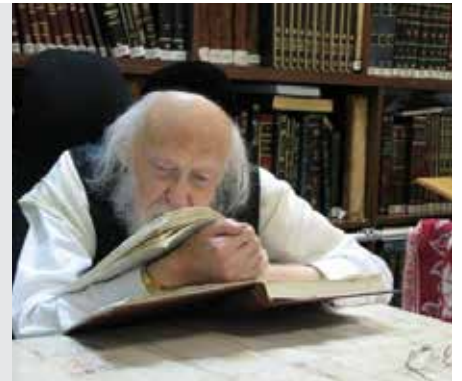

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

לא ייאמן: השאלה ההלכתית שהטרידה את מרן הגרי"ש זצ"ל! האם מותר לכהן לבקר במוזיאון המדע בירושלים? | "בדיוק נפתחה הדלת" – הנס שאירע ליברכת משה' מלעלוב זצ"ל במירון | 2195

הסיפור היומי

כששמעה האשה את ההצעה, נבהלה ואמרה שאינה מוכנה להעביר את העוה"ב שלה לבעלה, גם אם תישאר עגונה. אמר לה רבי יצחק: "אם כך, אני אתן לך את העוה"ב שלי, ואת תתני לו את שלך..."

לא ייאמן: השאלה ההלכתית של הגה"צ רבי יצחק זילבר זצ"ל שהטרידה את מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

וההסכמה, אך היא נבהלה ואמרה שאינה מוכנה להעביר את העולם הבא שלה גם אם תישאר עגונה.

רבי יצחק אמר לה: 'אז אני אתן לך את העולם הבא שלי. נחליף. ואת תתני לו את שלך'... לזה היא כבר הסכימה... אבל רבי יצחק הגיע למרן הגרי"ש עם השאלה הלכה למעשה: האם יש דבר כזה להעביר 'עולם הבא' מאחד לשני, האם זה מועיל, והאם

אכן לעשות את זה ולשוב לרוסיה ולטפל בענין או לא?
"ישבתי עד מאוחר בלילה לדון בעניין 'העברת עוה"ב', וב'תנאים בגט', ועוד", סיפר מרן הגרי"ש לגרי"מ שטרן שליט"א, "ואין לי הכרעה מוחלטת. סיימתי הבוקר קצת יותר מהר את התפילה [בינו נא זאת!]: כדי לעיין עוד, ואפילו לא אכלתי פת שחרית.

"אין לי ידיים ורגלים" - התבטא מרן זצוק"ל מתוך חולשה - "וזה הרי עגונה ממש, עם כל הצער והקושי שבזה!"

למחרת התעניינתי מה התחדש, ומרן אמר לי: "ר' מיכל, זה עוד לא ברור, לא עזבתי את הסוגיא, וזו סוגיא שאין בה דברים מפורשים לענייננו".

סיפר הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א רבה של 'עזרת תורה':

בוקר אחד נכנסתי, ומרן אמר: "היום אין לי רגע זמן לשוחח איתך בדברים הנצרכים". וכה סיפר:

הגאון רבי יצחק זילבר זצ"ל, שכידוע עסק גם בהצלת נשים מעגיונותן, היה אצלו בלילה הקודם עם מקרה של בעל שנותר בברית המועצות והאשה עלתה ארצה, והוא אדם קשה מאד וממאן לתת גט.

רבי יצחק ניסה את כל האפשרויות, וללא הועיל, עד שהציע לו: "תראה, הרי אתה ודאי מאמין שיש 'עולם הבא', ואתה יודע שאשתך צדקת, אם היא תיתן לך את ה'עולם הבא' שלה - האם תהיה מוכן לתת גט? הרי שנינו יודעים שהיא לא תשוב לכאן לעולם, ואתה לא תיסע לארץ ישראל לעולם, אז מה אכפת לך במחיר הזה?".

לזה הבעל כבר הסכים והביע נכונות לתת את הגט. רבי יצחק זצ"ל שב ארצה והציג בפני האשה את הרעיון

סיפרתי על כך למרן, ואנחת השמחה שנשמעה מפיו אין לתארה: "ברוך ה'! ברוך ה'!" [מתוך 'מוסף יתד נאמן' - הרב א. חפץ]

(גיליון 'פרפרת')

לבסוף, ביקש ממני שאלך לרבי יצחק ואומר לו שאין כאן הכרעה, ושינסה בכל זאת לשכנע את הבעל שירד מהתנאי הזה. הסיפור לקח עוד שלושה חודשים, רבי יצחק נסע עוד ועוד, ובסופו של דבר השיג את הגט בלי התנאי.

בין הזמנים

האם מותר לכהן לבקר במוזיאון המדע בירושלים? - הלכות נחוצות, מידע ומוקדי בירור טלפוניים לכהנים היוצאים לטיולים ברחבי הארץ

מתוך החוברת 'הלכות שכיחות לנופשים בימי בין הזמנים'

לקבלת החוברת המלאה: מייל gr614196@gmail.com או בפל' 052-7614196

נחל דן תחתון: המגיעים אל הנחל מחניון בית הקברות של קיבוץ דפנה, צריכים להיזהר להתרחק מעצים שמאהילים על המקום. כיום כמעט ואין גישה מאזור זה לנחל, מפני שיש שם צמחייה החוסמת את המעבר.

נחל השופט - שליד יוקנעם המושבה: המסלול עובר בצמוד לבית הקברות יוקנעם המושבה, וישנם עצים המאהילים על קברים ועל חלק מהדרך, כמו כן יש להיזהר גם בכביש הגישה לרכבים שלא להיכנס תחת העצים, ניתן לנסוע בזהירות בלא להיכנס תחת העצים.

נחל עיון: באמצע המסלול - בין מפל האשד למפל התנור - המסלול עובר בסמוך לבית הקברות של מטולה, ולפעמים המצב הוא שאין אפשרות מעבר כלל לבאים מכיוון מפל עיון, ועל כן ישנה אפשרות להיכנס מהכיוון ההפוך מהחניון עד למפל התנור ולחזור.

נחל קדש בהרי נפתלי סמוך לצומת ישע: בסוף המסלול המסתיים במצודת ישע, למרגלות המצודה נקברו חיילים בקברי אחים, יש להתרחק מהעצים המאהילים על המקום. גן לאומי גן האלה סמוך לצומת האלה [דרומית לבית שמש], בכביש 38, כ- 2 קילומטר לפני הצומת עם כביש 375, בפארק מצד הדרך: מסלול הליכה [השביל הירוק], לצדו נטמנו בקבר אחים ליקוט עצמות מכמה מקומות. מכיוון שאין סימון במקום, יש להימנע מללכת בצדי השביל.

עין לבן (הסמוך לגן החיות התנ"כי ירושלים - מלחה): במקום נמצאו מערות קבורה בהר שצמוד למעיין. הנכנסים מחניון התנ"כי צריכים להיזהר שלא להתקרב למערות.

קברי גויים: בהמשך המסלול לכיוון מושב אורה, יש בית הקברות מוסלמי ועצים מאהילים ויש להיזהר לא להיכנס תחתם. ניתן לברר עוד על מסלולים אצל מדריך טיולים מוסמך למסלולים ללא חשש טומאה הרב ישראל הכהן שפירא טל' 0527115039.

א. כהנים אסורים ליטמא למת או לקבר.
ב. גם לקברי צדיקים אסור לכהן להטמא.
ג. יש להזהר גם מעצים מסביב לקברים.
ד. גם כהן קטן אסור להכניסו למקום טמא, כגון שהולך אחרי אמו.

ה. אסור לנסוע במכונית, מטוס או רכבת הנוסעים על גבי קבר או במקום טמא [כגון מנהרה שעובר בה נפטר, או תחת עצים המאהילים ע"ג קבר, או בתוך בית חולים שאינו מתוקן].
ו. גם מקברי עכו"ם יש לכהן להזהר מטומאה.
ז. יש להרחיק ארבע אמות (כ-2 מטר) ממקום טומאה אלא אם כן יש מחיצה מפסקת.

מידע נוסף לכהנים - "בית הוראה טהרת כהנים": 073-3835634 - 025862153 - 0504112831 או בקו מידע לכהנים שע"י אגודת טהרת והתאחדות הכהנים: 08-3132020.

בעזרת השי"ת נפתח בית הוראה לנסיעות ע"י הקו הנ"ל, ובשיתוף הרב ישראל שפירא [מדריך טיולים יר"ש טל' 0527115039] להכוונה בנסיעות וטיולים ברחבי הארץ במקומות שמותר לכהנים, ניתן ליצור קשר בדוא"ל a083132020@gmail.com.

רשימה חלקית בלבד של אתרים ומקומות טיול שיש לחשוש בהם לטומאת קברים - נערך על ידי אגודת טהרת הכהנים והתאחדות הכהנים, מעודכן לתמוז תשפ"א מסלולים

נחל חרמון (בניאס תחתון): בחלק הסמוך לשדה נחמיה, המסלול עובר צמוד לבית הקברות של שדה נחמיה, יש להיזהר מללכת תחת העצים המאהילים גם על בית הקברות.

מוזיאונים

מוזיאון רוקפלר שבירושלים, הממוקם בסמוך לעיר העתיקה אחרי שער שכם בצד שמאל: יש במוזיאון דברים המטמאים, ואסור לכהנים להיכנס אליו.

מוזיאון יד ושם: יש שחששו שיש בו חשש לטומאה, ממכתב שהגיע אלינו מדוברות יד ושם נראה שאין מקום לחשש זה.

מוזיאון ישראל שבירושלים, רחוב נחמן אביגד: יש בו דברים המטמאים, ואסור לכהנים להיכנס אליו.

מוזיאון המדע שבירושלים, אינו בחשש טומאה.

מוזיאון הטבע שבירושלים רחוב מוהליבר 6: יש בו דברים המטמאים, ואסור לכהנים להיכנס אליו.

מוזיאון "בית שטראומן" שבין קיבוץ תל יוסף לקיבוץ עין חרוד שליד עפולה: במוזיאון יש דברים המטמאים, ואסור לכהנים להיכנס אליו.

גן החיות הלימודי שבתוך גן האם: בגן החיות ישנו ביתן ובתוכו דברים המטמאים, וכן ישנם עצים סמוכים המאהילים על אותו ביתן ועל סביבותיו. יש להיזהר שלא להיכנס לביתן וסביבותיו. שאר הגן מותר.

אתרים ארכיאולוגיים ומערות עתיקות

ישנם מקומות לרוב שנעשים בהם חפירות ארכיאולוגיות, ומצוי מאוד שנמצאים בהם קברים מזמנים קדומים, יש להיזהר שלא להיכנס לאזורים אלו, כאשר יש שלט המודיע על הימצאותם. מקומות המכונים: 'קברות המכבים' שליד צומת שילת, 'קבר ניקנור' שסמוך לאוניברסיטה העברית בהר הצופים ירושלים, 'קברי המלכים' שברחוב סאלח א' דין בירושלים, 'בית שערם' שבאזור מוצא ירושלים:

גן העצמאות: בגן העצמאות ישנם קברי עכו"ם נראים לעין, ויש עצים שיכולים להביא את הטומאה.

סנהדריה: בגן הסנהדרין ידוע שהיו מערות קבורה, ויש להימנע מלהיכנס לכל איזור הגן כולל מתחת לעצים שבסביבתו. אזור הדרום:

מערות בית גוברין: חלקן מערות קבורה, ועל כן יש להימנע מלהיכנס שם.

בית שמש: בגינה שמול הקריה - מגדל מים, יש לשים לב שברחוב לוי אשכול פינת בן זאב יש מערות קבורה, על כן על

היורדים במדרגות לשכונת חפציבה לשים לב לעצים המאהילים על הקברים ועל המעבר, יש שילוט במקום.

אזור המרכז:

רמת גן: בפארק הלאומי בתוך הפארק צמוד לספארי סמוך לכביש הכניסה לספארי יש קבוצת קברים עם עצים המאהילים עליהם ועל שטח נרחב, ויש לשים לב כשהולכים בשביל המקיף את הפארק להימנע מלהיכנס תחת העצים בקטע הזה. לאחרונה שידרגו את המקום ועשו ליד המקום ספריה, המכשול גדל.

קיבוץ חפץ חיים: יש להזהר מעצים המאהילים על בית החיים סמוך לכניסה לפארק המים.

אזור הצפון:

גן הנדיב שעל יד זכרון יעקב: במקום נמצא קברו של הברון רוטשילד שהקים את העיר. על הכהנים להימנע מלהתקרב לכל אזור חצר המערה והעצים המאהילים עליו.

מערת אליהו: מותר להיכנס לתוכה.

מירון: עקב שרבו הדעות בעניין, יש לברר לפני הכניסה ליישוב. ניתן להשיג מפה במייל a083132020@gmail.com.

הר מירון (הג'רמק): הר מירון עליון, איזור הבסיס הצבאי והמסלולים שבהר הינם ללא חשש טומאה.

טבריה: בחפירות בעיר טבריה נמצאו הרבה קברים, והוברר שמרכז העיר וחלקים נוספים באזורי הכניסה לעיר התחתית נבנו על בית קברות גדול, וקרוב לודאי שכהן הנכנס לטבריה תחתית ללא ידיעה ישל. על כן מן הנצרך שהעובר בטבריה תחתית ישאל לפני הכניסה למקום אם וכיצד לעבור. מפני שמנסיון העבר לא ניתן לקבל הדרכה מן הכתב, רק בעל פה ובשטח עצמו, ניתן לפנות לטל' 0533129648 או לטל' 0548440379, וכן יש להיעזר במפה שהוציאו ארגון 'משמרת הכהונה' - טל' 0772266689, מייל a0772266689@gmail.com.

ארץ העמים

יש לשים לב שישנם מקומות הנחשבים חו"ל, וממילא יש עליהם טומאת ארץ העמים. רבו השיטות מהו הגבול בדרום, בצפון ובמזרח, ועוד. ניתן לראות פרוט בחוברת "נסיעה וטויל כהלכה" או לברר אצל המחבר הרה"ג ר' אלחנן כהן שליט"א בטל' 03-5706906. כמובן שאיסור זה נוהג גם בישראלים, אלא שלכהנים הוא חמור יותר.

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

טרם שזבו לבני ברק, כאשר נכנס רבינו ה'ברכת משה' זי"ע להיפרד מהגה"צ רבי מאיר שטערן שליט"א רבה של מירון, אמר לו: "איך האב געהאט א נס" - התרחש עמי נס! וסיפר לו מה שאירע...

אין הקב"ה מביא תקלה בידי צדיקים

ושבים, וסגרה את הדלת. והנה בעוד רבינו יושב בסעודתו נכנס פתאום המשמש בקודש הרה"ח ר' מנשה ליפשיץ שליט"א לקחת את החבילות אל המכוננית שכבר עמדה מוכנה לנסיעה. באותו רגע פרץ אור חזק לחדר, והורה לו רבינו להשאיר כך את הדלת פתוחה. לאחר מכן כאשר נכנס רבינו להיפרד מהגה"צ רבי מאיר שטערן שליט"א רבה של מירון, שח לו רבינו: "איך האב געהאט א נס" - היה לי כעת נס. וסיפר לו מה שאירע, שישב לאכול בחדר שלא היה מואר כדבעי ובני הבית לא הסכימו לפתוח את הדלת באמרו שאין זה לכבודו לאכול כך - ס'פאסט נישט מ'זאהל זעהן ווי א רבי עסט, ואולם משמים ברגע הנכון פתחו את הדלת ונכנס אור מבחוץ, ואכן באותו רגע גילה איזה חרק ליד מאכלו וניצל מאכילתו!

(גיליון 'אהל מועד' - לעלוב)

מנהגם של צדיקי בית לעלוב מקדמת דנא היה לשבת בסעודה שלישית בחושך. אמנם רבינו ה'ברכת משה' מלעלוב זי"ע ביטל מנהג זה, יען כי הקפיד לאכול תמיד בחדר מואר כדי שיוכל לראות היטב את המאכלים, זאת מחמת זהירותו המופלגת בעניין נקיות המאכלים והזהירות מחרקים. בעניין זה מספר הרה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א: מנהגו של רבינו היה להישאר ולהתעכב מדי שנה לאחר שבת בהעלותך במירון על ציון הרשב"י, עד יום ראשון בלילה. לעתותי שקיעה היה רבינו אוכל כדרכו את ארוחתו היומית ולאחר מכן היה יוצא לדרך חזרה לבני ברק. באחת השנים כשישב רבינו לאכול בחדרו שמעל המערה נוכח לראות שבחדר שורר אור קלוש ביותר. ביקש רבינו לפתוח את הדלת כדי שייכנס אור מבחוץ ויוכל לראות היטב את האוכל, ברם הרבנית ע"ה אמרה כי אין זה לכבודו שיאכל כך לעיני עוברים

יומא דהילולא

לאחר שראו שנפשו שבה אליו, שאלוהו: מדוע התעקש הרבי שלא לקיים את פקודות הרשעים? תשובתו היתה נוראה: "אני מפחד מרבי יהושע בן לוי יותר ממה שאני פוחד מהרשעים הללו"...

ליומא דהילולא של הגה"ק בעל 'ויחי יוסף' מפאפא זצ"ל - י"ג באב תשד"מ

מאשר זממו הרשעים ההם, וקיימו ועשו הכל בלי להחסיר תנועה כלשהי, להנאתם הארוורה. אולם הנה פתאום נשמעו קולות וצעקות מרשעים האלו, המה צעקו על אחד: "כלב, אתה תעשה הכל בדיוק כמו שאנו מצווים אותך! תשכב תיכף ומיד!" ובכל הזמן הורידו על אותו הגוף מכות נוראות ונפלאות. אבל אין קול ואין עונה, האיש ההוא התעקש בכל עוז כי אינו עושה כמעשיהם. האנשים לא יכלו לראות ולהביט ולראות מי הוא, אבל בלחש שמעו כי זהו לא אחר מאדמו"ר מפאפא זי"ע, אשר בשביל שאינו מציית לרשעים ההם הורידו לו מכות רצח עד שפוך דם עליו ויותר. כל אחד חשב לעצמו, מדוע לא יכול היה לציית להם, מדוע הניח עצמו בתוך שיניהם הארוורות, ולא הבנו איזו מסירות נפש

סיפר הרה"ח ר' נפתלי וייס עובדה נוראה שאירעה עם רבו המובהק הגה"ק בעל 'ויחי יוסף' מפאפא זצ"ל באותם ימי חושך ואפלה, המלמדת על מסירות נפשו העצומה לקדושה. הדבר היה בעת מלחמת העולם השנייה. באישון לילה אחרי יום עמוס תלאות שם במחנה, כאשר כולם היו שפופים ורצוצים מעבודה קשה המפרכת את הגוף. הגרמנים החליטו כי אין להם זמן מוכשר יותר מהעת ההיא לחייב את כל האסירים לעשות התעמלות בתנועות שונות ומשונות, ובלבד שייזהר כל אחד שלא ישנה דבר מרצון מלאכי חבלה ההם. להטות הידיים ככה וככה, וכן הרגליים, לשכב ולעמוד, ככל העולה על רוחם. כל האסירים בלית ברירה פחדו מעונש מיתה על שינוי כלשהו

יש כאן שלא לעבור על המצוות.

אחרי כמה זמן של מכות רצח הוליכו אותו לתוך חדר פנימי ושמה נשתהה כמה שעות ושב חזרה וכל גופו זב דם ומלא מכות וייסורים, גורר את רגליו הכבדות לתוך הצריף. כולם קמו מיד לסייע לו בכל מה שהיה שייך בתנאים האיומים הללו, ולאחר שראו כי מתחיל להשיב קצת את נפשו לא יכלו להתאפק ושאלו אותו בדרך ארץ: מדוע עשה רבנו ככה ולא קיים את מה שציוו לו הרשעים הללו.

תשובתו של רבנו היתה נוראה, ואמר: אני מפחד מרבי יהושע בן לוי יותר ממה שאני ירא מהרשעים הללו. המה ציוו לי לשכב פרקדן, ואיתא בגמרא בברכות רבי יהושע בן לוי לייט אמאן דגני אפרקיד.

המעניין יותר הוא כיצד התפרסם אותו סיפור. היה זה בשנים האחרונות של רבנו, כשלפתע שינה ממנהגו בפורים לאסוף ממון

לצדקה ועלידי זה לחלק ישועות, והחליט בדעתו כי אינו במדרגה הזאת ואינו מאחל ישועות.

אולם לפתע קם על השולחן אחד מהזקנים שהיו בשולחן, השתיק את כל הקהל ואמר: הנה אנחנו שומעים עכשיו מהרבי איך שאינו צדיק ואינו פועל ישועות, חשבתי כי עכשיו בא הזמן לגלות אפס קצהו ממדרגת הרבי אשר עיני ראו ולא זר - וסיפר כי היה באותו מחנה עם רבנו, ואז סיפר באריכות את כל מה שקרה באותו לילה. והוסיף כי מזה נראה אפס קצהו של גדולתו וקדושתו של הרבי, ובוודאי שיש לו כח עצום לפעול ישועות גדולות בהאי יומא.

כאשר שמע רבנו את דבריו נתמלא שמחה רבה וקיים את מנהגו כמדי שנה בשנה בהוסיפו לברך את כל אחד ואחד כפי שנהג מדי שנה בשנה ועוד הרבה יותר.

(המבשר תורני' ואתחנן תשע"ד)

זכנו לגדל

הרבה לפני שהם ניגשים לפתוח חשבון פרטי בבנק, הופך הכסף לנושא דומיננטי בסדר יומם של ילדינו, ולא, לא מדובר רק בשטרות המשחק שב'מונופול' | על 'פרשת הכסף' אצל ילדינו, מההיבט ההלכתי

'הורים בתפקיד' - פרק ששה עשר | מאת המהנדס הרב פנחס ברייער שליט"א

כשמחלקים ערכה אחת למשפחה, הם לא ינסו למצוא הסברים וסיבות למה אנחנו ניקח שתיים; הם גם לא יתמרנו בכניסה לפארק כדי לחסוך עלויות, ולא יגידו שהילד רק בן שמונה, כשהגיל האמיתי נושק לשנים עשרה; בתחבורה הציבורית הם לא יטענו כי ישלמו בחזור וכו' וכו'. ילדים כאלו גדלים על מצע של זהירות בממון אחרים, והם לא יהיו מאלו העושים כל מיני שטיקים וגונבים באצטלה של תורה.

בית שבו לווים משכנים בצורה מסודרת ומפוקחת, באופן שבו יודעים ממי לוויו ולמי החזרנו, מלמד שהלוואה אינה סוג של מתנה. ילדים שגדלים בבית כזה לא יהפכו למבוגרים שלוויים מלכתחילה על דעת שזו מתנה שלא על מנת להחזיר.

מעבר לכך, בכל הנוגע לאיסורי ריבית, עלינו לדעת שגם לילדינו, שאינם יודעים צורת מטבע, העניין נוגע. לדוגמה: ילדה לוותה מחברת מחברה, וכשהחזירה החליטה להדפיס את שמה על מדבקה; האם יש בזה חשש ריבית? ילד נותן ממתק לחבר, כדי שבתמורה יחזיר לו החבר מחר ממתק אחר; ילד מקבל ממתק תמורת הלוואת מאתיים אג'ואים (-גרעיני משמש) - האם זה מותר?

ילד שלא חונך לזהירות, איך ידע בהמשך החיים להיזהר? אם אין חינוך לעניין, אם ההורים אינם מחדירים שיש כאן שאלת רב, מה יעשה הבן ולא יחטא!?

לקראת סיום סדרה זו ננסה להתמקד בנושא רגיש וחשוב, והוא 'פרשת הכסף'. ילדינו חיים בעולם, הם יודעים מהו הכסף, הם יודעים גם מה ניתן להשיג בכסף. בהמשך הם נוחתים לעולם המעשה, ולפעמים ללא הכנה מוקדמת. הכסף מסנוור, ולא רק בגיל צעיר...

הנושא נחלק לשניים: החלק ההלכתי והחלק ההתנהלותי. נדון ראשית כול בחלק ההלכתי; החינוך בענייני גזל, ריבית, דיני נזיקים, לווה ומלווה - נושאים שאליהם ילדים חשופים בחיי היומיום כמו מבוגרים כמעט. תמיד יש כל מיני מציאות שיכולות להפוך להיות שלהם, יש היתרים למיניהם בעניין רכוש ציבורי וכו', ויש את כל הסחר-מכר בין הילדים שגובל לפעמים באיסורים מדאורייתא.

נקדים כי היושרה הוא מהניסיונות הגדולים שמזמנים לנו החיים. זה לא עניין של הרגל וחסל, זה עניין של יראת שמיים יומיומית, כשלפעמים זה נראה גובל בהפסד או במניעת רווח. גם אנחנו המבוגרים זקוקים בתחום הזה לחיזוק תמידי, וקל וחומר שילדינו שזה עתה נכנסו לעולם.

בלי "לעגל פינות"

כמו בכל דבר ועניין, החינוך הביתי קובע, הדוגמה האישית תכריע. חשוב שהילד יראה שהוריו אינם מעגלים פינות;

"אמר כבוד אדמו"ר הרב הקדוש מה"ר מנחם מענדל על מה שהוא מן התימא, שאנחנו רואים כמה פעמים הילדים בקטנותם, הולכים לבית רבם ומתמידים בלימוד תורתם, ומתפללים בכוונה, ועונים אמן יהא שמיה רבה ואמן, ומיישרים אורחתם, ואחר כך כשמתגדלים מתהפכים ח"ו במידות גרועות ומבטלים התורה והתפילה וכיוצא, ומאין יתהווה זה, הרי התורה שלמדו בקטנותם, והוא הבל שאין בו חטא (שבת קי"ט ע"ב), היה מן הראוי שתעמוד להם ויסיפו אומץ בנפשותם כי מצווה גוררת מצווה.

ואמר הוא ז"ל שהוא על שאבותם האכילו אותם ממון גזל שסיגלו על ידי משא ומתן שאינו באמונה, ונתפטמו באיסורים, ושב להם לבשר מבשרם, ועל ידי זה נולדים להם תאוות ומדות גרועות", ע"ש שמאריך עוד.

הדברים נוראים! ייתכן שהורים משקיעים את כל כולם בעבור הילדים; הם יחסכו מפיתם כדי לקחת אברך שיקדם את ילדם, יצטמצמו כדי להשיג שעות קידום לבת, ובכל זאת, לא תהיינה תוצאות, כי הכסף שבו הם משתמשים לחינוך ילדיהם אינו כסף כשר...

בעל ה'שפע חיים' מצאנו זי"ע היה מעורר תמיד על הזהירות בממון. הוא היה אומר שאף אחד לא יאכיל את ילדיו במאכלים שאינם בתכלית הכשרות, מחשש "ונטמטם" שאמרו חז"ל על האוכל מאכל שאינו כשר. אך משום מה, תמה הרבי - מהאכלת ילדים באוכל שהושג על ידי ממון שאינו כשר, לא חוששים... לסיום: אנו מחנכים את ילדינו להתפלל, ללמוד, לשמור שבת, לשמור על כשרות המאכלים. חובה להשקיע גם בעניין חשוב זה, בערך של זהירות בממון הזולת.

בעזרת ה' במאמר המשך נתייחס להיבט השני של הנושא הכספי: דמי כיס לילדים בבית - מתי ואיך? האם זה טוב שילדים חוסכים? חינוך להסתפקות במועט ועוד.

בית שבו קופת הצדקה אינה בנק של משיכות ללא עול להחזיר, מלמד ילדים שגם אם חסר, זו לא סיבה לקחת... אצל ילדים כאלו לא נגלה אחר כך תופעות של 'לקיחות', כשהחלטה מאיזו קופה לקחת כבר בידיים של הילד; האם מקופת בית כנסת או מ...

אם נעקוב אחר ילד שברוך ה' נכסיו מתברכים, ונקפיד לדעת מנין, אם נכוון אותו לשאול האם יש סימן בחפץ שהוא מצא, האם זה לאחר ייאוש וכו' - הילד ילמד להיזהר!

חייבים ללמד את ילדינו שיש מושג של מעשר כספים. הרווחת כסף מבייבי סיטר, מקייטנה? חובה להפריש מעשרות. נחדיר בהם כמה ברכה יביא להם המעשר הזה; "ובחנוני נא בזאת". אם אנחנו לא נחנך את הילדים לכך, מי יחנך אותם? השכנים? התקשורת? מי?... בית שיש בו זהירות בממון, לפחות כמו הזהירות ממאכל אסור; לא נוגעים במה שלא שלנו, מחזיקים ראש ממי לווינו, בודקים האם החזרנו, האם הם מרשים, האם שילמנו את מה שהזקנו - בית כזה מחנך לזהירות בממון הזולת.

כסף 'בהשגחת הבד"ץ'

החינוך לעניין חייב להיות מלווה גם בהחדרת אמונה, שמה ששלך יגיע אליך, ומה שתרוויח שלא ביושר ייעלם, וחבל על המאמץ. אנו מוצפים בסיפורי השגחה בני זמננו על אנשים שעמדו ביושרם, ורק הרוויחו, ולעומתם, אנשים שחמסו ועשקו ונשארו חסרי כול. דיבורים מעין אלו מחסנים ובונים יושר פנימי ועמידות.

מעבר לחומרת העניין של חוסר הקפדה על ממון כשר, שחז"ל האריכו בו ובתוצאותיו ועונשיו, נביא כאן נקודה נוספת על הנזק הסגולי שבדבר. ידועים דברי בעל ה'בני יששכר' מדינוב בספרו 'אגרא דפרקא', ואצטט את הקטע כלשונו (אות קכ"ו):

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

מאיזה גיל צריך לחנך את הילדים שלא לדבר לשון הרע?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

כתב בשו"ת חקרי לב (או"ח סי' ע"ד והנה ראיתי) שהוא אם לאחר שגער בו אביו ידע לפרוש מהאיסור גם שלא בפני אביו, שכבר יודע קצת מאיסור והיתר.

והגר"נ קרליץ (חוט שני שבת ח"ד פצ"ה ס"ק ב) ביאר, שצריך שיבין שהסיבה שאסור לו לעשות זאת היא כיון שליהודי אסור לעשות מעשה כזה, ולא בגלל שמונעים ממנו לעשות זאת.

כותב ה'חפץ חיים' (כלל ט' מהלכות לשון הרע סעיף ה'): "ודע, דאפילו אם שמע לבנו ובתו הקטנים שהם מדברים לשון הרע, מצווה לגעור בהם ולהפריש מזה..."

בביאורים ומוספים מביאים מה שכתב במשנ"ב (שם ס"ק ג), שהגיל שממנו צריך לחנך את הילד הוא מזמן שהתינוק בר הבנה ומבין כשאומרים לו שאסור לעשות דבר זה. וגדר בר הבנה,

אלא שכמובן אין להאמין אלא רק לשמוע דבריהם ולהרגיעם ולברר הדבר. וכשמגיעים לגיל שמבינים שיש איסור לשון הרע ורכילות, חובה לחנכם שאסור לספר לשון הרע, ולבאר להם מתי נחשב הסיפור לתועלת ומותר לספרו, וצריך חכמה גדולה לזה. אכן לענין האם מותר למחנך להקשיב לילדים שמספרים בכתה ענינים שקורים בביתם, ופעמים רבות נשמע לשון הרע על מה שקורה בביתם, דעת הגר"ח קניבסקי (בקש שלום להורים ולמחנכים עמ' כא) שאין לו להקשיב כשאינו בכך צורך.

[ובשו"ת נודע ביהודה (י"ד מהדו"ת סי' קסד) כתב שלאחר מיתה יסבול האדם כפי מעשיו הרעים שעשה משעה שהגיע לעונת הפעוטות ויודע שהיא עבירה, ורק לגבי עונש בעולם הזה אינו 'בר עונשין'. וראה תרומת הדשן (ח"ב סי' סב) שאין אפילו עונש כלשהו כשהוא קטן, אלא יקבל כפרה קצת, כיון שהוא סימן רע לקטן שחטא].

וילדים שמספרים בבית מה שנעשה להם בכתה, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שמירת הלשון עמ' שנה) שלפעמים יש צורך לתת לילדים לספר מה שעבר עליהם, והוא תועלת גידולם וחינוכם,

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

המזוזה שהפכה לכשרה רק מספר שעות לאחר שנכתבה

סוכה דף טו

תעשה ולא מן העשוי

שבעל הדיו לא מחל על השימוש בו, הסופר לא היה רשאי לקיים מצוות מזוזה במזוזה זו, שהרי זו "מצווה הבאה בעבירה". נמצא, שמחילתו של בעל הדיו, היא שהכשירה את המזוזה... הרי לך "תעשה ולא מן העשוי"!

הבעיה נעוצה בסופר, לא במזוזה: בעל ה"קהילות יעקב" דן וטר בענין בארוכה, עד שהוא מנער בשנית שאלה זו, ומגלה לעיני הלומד, כי המקרה שלפנינו אינו "תעשה ולא מן העשוי". שהנה, בכלל "תעשה ולא מן העשוי" נאמר, כי מצווה שנעשית באופן לקוי, אינה יכולה לבוא על תיקונה, כי אם על ידי עשייה מחודשת. אולם, עשיית המזוזה שלפנינו אינה לקויה, היא נעשתה בדיו שחור כנדרש, על גבי קלף מהודר. אלא, שהסופר הגנב, אינו רשאי לקיים את המצווה על ידי המזוזה, משום "מצוה הבאה בעבירה". לפנינו, איפוא, עשייה מלאה ומהודרת, על כל פרטיה ודקדוקיה, אשר אין להחיל עליה את הכלל "תעשה ולא מן העשוי".

ואכן, הסופר אשר כתב את המזוזה ללא נטילת רשות מבעל הדיו, הוא זה שאינו רשאי להשתמש בה למצווה, אולם, באותה שעה עצמה, רשאי בעל הדיו להשתמש בה למצווה. אמור מעתה, המזוזה עצמה כשרה היא למהדרין, והסופר הלזה מנוע מלהשתמש בה. מחילתו של בעל הדיו, איפוא, לא הכשירה את המזוזה, אלא הסירה את המכשול מדרכו של הסופר [ועיי' בספר "עמק ברכה" עמ' כ"ד].

(מאורות הדף היומי)

בסוגית מזוזה אנו מתוודעים לכלל "תעשה ולא מן העשוי", המתייחס לכל המצוות שהתורה השתמשה בהם בלשון "עשיה", וכגון, במצוות סוכה נאמר (דברים טז יג): "וחג הסוכות תעשה לך", ולפיכך, סכך שהונח על הסוכה בטרם נתלש מן הארץ אינו כשר גם לאחר שיקצצוהו, שכן, בשעת עשייתו לא היה "סכך", ולאחר מכן, כשנקצץ, הפך ממילא ל"סכך" ללא עשייה (סוכה יא:). הגמרא במנחות (לג:), דנה לגבי אדם שקבע מזוזה על לוח עץ, ולאחר מכן התקינו בפתח הבית. ואומרת שם הגמרא שאדם זה לא יצא ידי חובת מצוות מזוזה, מפני שיש לעשות מזוזה בפתח הבית ומזוזה זו בשעה שנקבעה על לוח עץ לא שימשה כמזוזה, ולאחר מכן כאשר כבר שימשה כמזוזה היה זה שלא על ידי מעשה קביעת מזוזה, כי אם על ידי קביעת המשקוף בפתח הבית.

הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל, דן בספרו ("קהילות יעקב" סוכה סי' כד) במקרה מעניין, הטומן בחובו פרטים חשובים על דיני המזוזה, וכמו כן הוא מגדיר את הכלל "תעשה ולא מן העשוי".

מעשה בסופר שביקש לכתוב מזוזה, ומשנוכח כי הדיו שבכליו אזל, השתמש בדיו של רעהו ללא נטילת רשותו, מתוך מחשבה שהלה אינו מקפיד על כך. אולם, כאשר נודע הדבר לבעל הדיו חרה אפו, אך לבסוף מחל לחבירו הסופר.

השאלה העומדת על הפרק היא, אם מזוזה זו נפסלה לשימוש בשל אי עמידתה בתנאי הכלל "תעשה ולא מן העשוי". שהרי, עד

האם מותר לסכך בשברי כלי שהיה ראוי 'לקבל' טומאה לפני שנשבר?

שהיה ראוי לקבל טומאה מדאורייתא, גזרו חכמים שאף אם נשבר באופן זה אין לסכך בו, כדי שלא יטעו לחשוב שמותר לסכך בדבר המקבל טומאה. ואם מדובר בדבר שהיה ראוי לקבל טומאה רק מדרבנן - אם השברים אינם ראויים לשימוש כלשהו, מותר לסכך בו; ואם הם ראויים לשימוש כלשהו, אין לסכך בהם אלא 'בשעת הדחק'.

[שו"ע תרכט, ב, ומשנ"ב ז, ח ר"י; ביאורים ומוספים דרשו, 4, 6, וראה עוד שם]

כפי שלמדנו, דבר הראוי 'לקבל' טומאה, פסול לסיכוך, אף אם גידולו מן הקרקע. ולכן, לדוגמה, לא ניתן לסכך בקרשי מיטה שהתפרקה. ופסול זה, הוא בין בדבר הראוי לקבל טומאה מדאורייתא, ובין בדבר הראוי לכך רק מדרבנן.

ובמקרה שהדבר המקבל טומאה נשבר באופן שכבר אין עליו 'שם' כלי ואינו ראוי יותר לקבל טומאה, הדין כך: אם מדובר בדבר

האם ניתן לסכך בחלקים של כלי עץ המיועד לשימוש חד פעמי?

ניכר בהם כי הם שברי כלי, כגון קרשים ששימשו כארגז עץ ואין בהם כל סימן לכך; ויש שהתירו רק בשברי כלי אשר יש בהם את שני צדדי ההיתר האמורים, כלומר, ששברו את הכלי למטרה זו, ושלא ניכר בשברים כי הם שברי כלי. וכלי עץ שנועד לשימוש חד פעמי ולאחר מכן מפרקים אותו, מותר לסכך בחלקיו לאחר שפירקוהו.

[ביאורים ומוספים דרשו תרכט, 4, וראה עוד שם]

כאמור, דבר הראוי לקבל טומאה, אף שבריו פסולים לסיכוך. ויש אומרים, שכלי ששברוהו במטרה לסכך בשבריו, מותר לסכך בהם, כיון שבאופן זה אין לחשוש שיטעה לסכך בדבר הראוי לקבל טומאה, שהרי מראה במעשיו שידוע כי לפני השבירה היה הכלי פסול לסיכוך; ויש חולקים. ועוד נחלקו הפוסקים, האם מותר לסכך בשברי כלים שלא

במה נהג בעל ה'אמרי בינה' לסכך את סוכתו?

אולם, בנוגע לעצים המצופים זהב - יש פוסלים, משום שהציפוי גורם לכך שהעצים אינם נראים כגידולי קרקע; ויש אומרים, שאף אם לא ניכר במראה העצים המצופים כי מדובר בעץ מצופה, הרי הם כשרים לסיכוך, משום שדווקא בדבר שהרואים עלולים לחשוב שאינו מגידולי קרקע, אין לסכך, אבל בנדוננו, הכל מבינים שמדובר בציפוי בלבד, ולא במטילי זהב.

[ביאורים ומוספים דרשו תרכט, 7, וראה עוד שם; וראה שו"ע תרכז, ד]

עצים צבועים, ניתן לסכך בהם, משום שהם נראים כגידולי קרקע גם לאחר הצביעה; ואף אם שיכבת הצבע עבה, הריהי פְּנוּי סוכה, שאינו פוסל את הסכך אלא כשהוא רחוק ממנו ארבעה טפחים, (ראה במקורות), שהרי הצבע מייפה את העצים. וכמו כן, מותר לסכך בעצים המצופים בנייר, וכך נהג בעל ה'אמרי בינה' זצ"ל.

* ניתן לבנות סוכה על גבי משטח נייד, כגון עגלה רחבה, או 'נגרר' של רכב, וכדומה, ולהשתמש בה כסוכה גם בשעה שהמשטח נע ממקום למקום.
* סוכה הבנויה על גבי גג גבוה, צריכה להיות ראויה לעמוד בפני הרוחות המצויות בגג, ואין די בכך שראויה לעמוד בפני הרוחות המצויות על גבי הקרקע.
* תנאי ההכשר לסכך הם: צומח, תלוש, ואינו ראוי 'לקבל' טומאה. וענפים הגדלים בעציץ שאינו נקוב, או ב'גידולי מים' - לדעת פוסקים רבים כשרים לסיכוך למרות שאינם צומחים מהקרקע.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לאכול בסעודת סיום מסכת בערב ראש השנה?

המעוניין לצום צריך לקבל את הצום בכ"ח באלול בתפילת מנחה. ומי שקיבל על עצמו לצום בתפילת מנחה - יש אומרים שאינו רשאי לאכול בסעודת מצוה; ויש אומרים שהוא רשאי לאכול בסעודת מצוה של ברית מילה, פדיון הבן, או סיום מסכת; משום שהמנהג ביסודו לא כלל אכילה בסעודת מצוה כזו, והקבלה שקיבל על עצמו, היא לצום כפי המנהג.

מנהג עתיק בישראל, עוד מזמן חכמינו ז"ל, לצום בערב ראש השנה; ובמדרש אמרו שגדולי הדור היו צמים בו, ובכך היו מתכפרים שליש מעוונותיהם.

במשך הדורות, הורחב המנהג במדינות אירופה, ואף פשוטי העם נהגו לצום ביום זה, אנשים מגיל שלוש עשרה, ונשים מגיל שתים עשרה, כביתר תעניות הציבור; אולם, בזמננו, יש שצמים ויש שאינם צמים. ויש שהורו, שמכיון שבזמננו לא כולם נוהגים לצום,

[שו"ע תקפא, ב, ומשנ"ב טז; ביאורים ומוספים דרשו, 33, 34, 35, 37 ו'39]

הלוח היומי

י"ג אב | רבי נתן נטע ב"ר שלמה שפירא זצ"ל, מקראקא, בעל מגלה עמוקות

ביום זה בשנת תש"ב, נעקדה"ש 93 בנות, מבית יעקב הראשון בקראקוב הי"ד.

יארצייט:

שצ"ג: רבי נתן נטע ב"ר שלמה שפירא זצ"ל, מקראקא, בעל מגלה עמוקות.

תקפ"ט: רבי מרדכי ב"ר אברהם בנט זצ"ל, אב"ד ור"י ניקלשבורג ועוד, בעל מגן אבות, תכלת מרדכי, דברי מרדכי ועוד.

תקצ"ו: רבי אברהם אבא ב"ר אברהם שלמה אבלי-פאסוועלער זצ"ל, ראב"ד וילנא, בעל באר אברהם.

תשל"ג: רבי יוסף אליהו ב"ר אליעזר קלונימוס הענקין זצ"ל, עמד בראש ארגון עזרת תורה, בעל פירושי איברא, גבורות אליהו.

תשמ"מ: רבי זאב דב ב"ר אברהם חיים צ'צ'יק זצ"ל, בעל תורת זאב.

תשד"מ: רבי יוסף ב"ר יעקב חזקיה גרינוולד זצ"ל, האדמו"ר מפאפא ור"י קרן לדוד, בעל ויחי יוסף, דרכי יוסף ועוד.

תשנ"א: רבי זבולון אריה ב"ר נתנאל יוסף גרוז זצ"ל, אב"ד רחובות.

להתייעץ עם השולחן ערוך

מרבן ה"חזון איש" אמר: "רבותי לימדוני כי בכל תנועה צריך להתייעץ עם חלקי השולחן ערוך".
(קובץ אגרות חזון איש ח"א סימן קנג)

נזהר שלא לעשות שום מעשה אם לא ברור לנו שהוא מותר על פי ההלכה

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il